

Πολιτική Δημοσκόπηση

Τομέας Οικονομικής, Κοινωνικής & Ποσοτικής Έρευνας, [Εργαστήριο Πληροφοριακών Συστημάτων Διοίκησης και Επιχειρησιακής Νοημοσύνης](#), Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Πίνακας περιεχομένων

Πίνακας περιεχομένων	1
Ταυτότητα Δημοσκόπησης	2
Εκλογικό περιβάλλον και παράγοντες που το επηρεάζουν.....	2
Οι κοινωνικές τάξεις	2
Η θέση των πολιτών για τις αιτίες της οικονομικής κρίσης.....	3
Πολιτικός αυτοπροσδιορισμός	6
Η θέση των πολιτών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα	7
Η θέση των πολιτών σε διάφορες πολιτικές προτάσεις.....	10
Η ηλικία των ψηφοφόρων.....	13
Το επίπεδο εκπαίδευσης των ψηφοφόρων.....	14
Ομαδοποίηση ψηφοφόρων.....	14
Ικανοποίηση από το συνολικό έργο	14
Πόσο ευχαριστημένοι/δυσανεστημένοι είσατε από το συνολικό έργο της κυβέρνησης	14
Πόσο ευχαριστημένοι/δυσανεστημένοι είσατε από το συνολικό έργο της περιφέρειας	15

Ταυτότητα Δημοσκόπησης

Περίοδος:	21/3/2018 έως 28/3/2018
Φορέας:	Τομέας Οικονομικής, Κοινωνικής & Ποσοτικής Έρευνας, Εργαστήριο Πληροφοριακών Συστημάτων Διοίκησης και Επιχειρησιακής Νοημοσύνης , Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων, Πανεπιστήμιο Πατρών.
Πλήθος:	1656 άτομα
Δειγματοληψία:	στρωματοποιημένη δειγματοληψία, σταθμισμένο δείγμα ως προς φύλο, ηλικία και εκλογική περιφέρεια.
Μέθοδος	Ποσοτική έρευνα στη βάση τηλεφωνικών συνεντεύξεων.
Σφάλμα:	$\pm 1,6\%$

Εκλογικό περιβάλλον και παράγοντες που το επηρεάζουν

Αξιολογώντας, από τους παράγοντες του ερωτηματολογίου, αυτούς που διαφοροποιούν τις πολιτικές επιλογές των ψηφοφόρων με τη μέθοδο της ιεραρχικής συσταδοποίησης¹ έχουμε την παρακάτω ιεράρχηση (σε παρένθεση το ποσοστό επιρροής του κάθε παράγοντα):

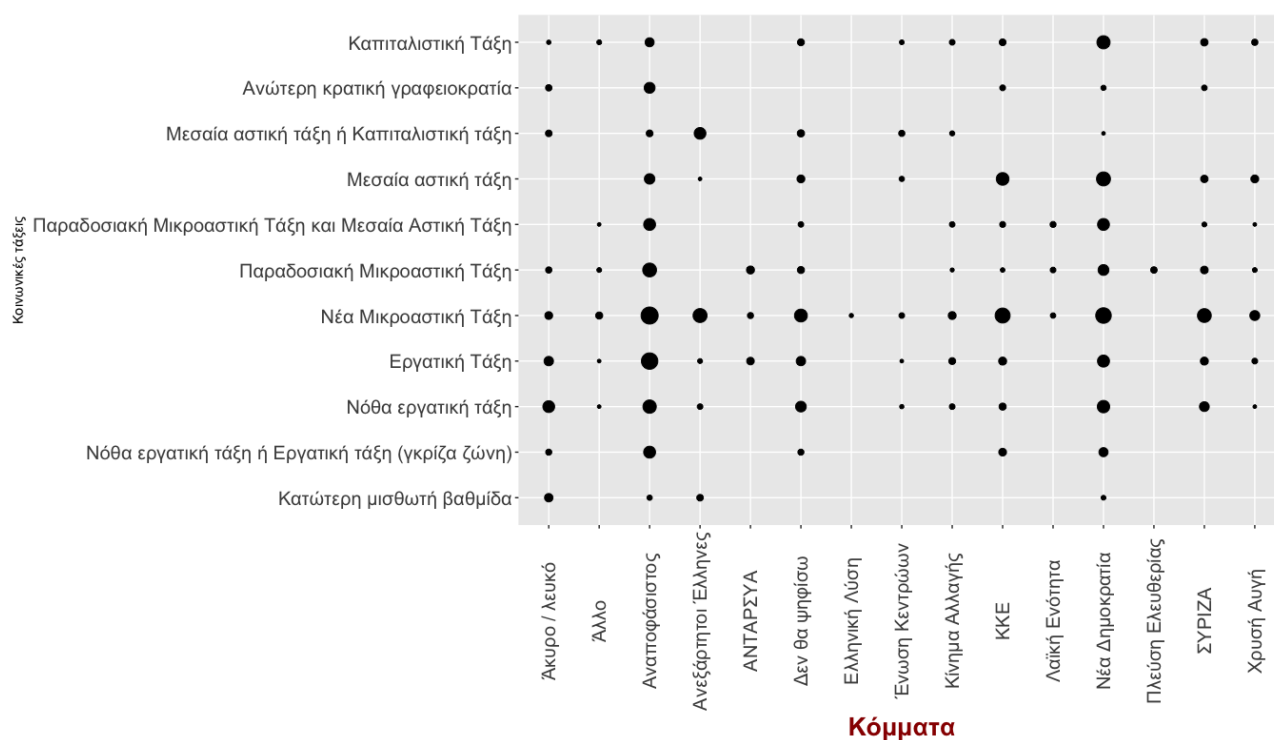
1. Η κοινωνική τάξη (17%)
2. Ο πολιτικός αυτοπροσδιορισμός (16%),
3. Το επίπεδο εκπαίδευσης των ψηφοφόρων (13%),
4. Η γνώμη τους στα πολιτικά ζητήματα που τους θέσαμε (12%)
5. Η γνώμη των ψηφοφόρων για τις αιτίες της οικονομικής κρίσης (11%)
6. Η γνώμη των ψηφοφόρων για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα (9%)
7. Η ηλικία (7%),
8. Όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες που εξετάστηκαν (15%)

Οι κοινωνικές τάξεις

Ο σημαντικότερος παράγοντας που εμφανίζεται να διαφοροποιεί τις πολιτικές επιλογές των ψηφοφόρων είναι η κοινωνική τάξη² στην οποία ανήκουν. Στο παρακάτω γράφημα εμφανίζονται σε κάθε πολιτική επιλογή οι κοινωνικές τάξεις των πολιτών που τις επιλέγουν. Το μέγεθος της κουκκίδας είναι ανάλογο του πλήθους των πολιτών που αντιστοιχούν στην κατηγορία. Λόγω της μεγάλης κατάτμησης τα ευρήματα είναι ενδεικτικά.

¹ Breiman L., Friedman J. H., Olshen R. A., and Stone, C. J. (1984) *Classification and Regression Trees*. Wadsworth.

² Γιώργος Οικονομάκης, Γιάννης Ζησιμόπουλος, Δημήτρης Κατσορίδας, Γιώργος Κολλιάς και Γιώργος Κρητικίδης, *Η ταξική διάρθρωση και η θέση της εργατικής τάξης στην ελληνική κοινωνία, Μελέτες (Studies) / 41*, εκδ. ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων, Αθήνα, Νοέμβριος 2015.

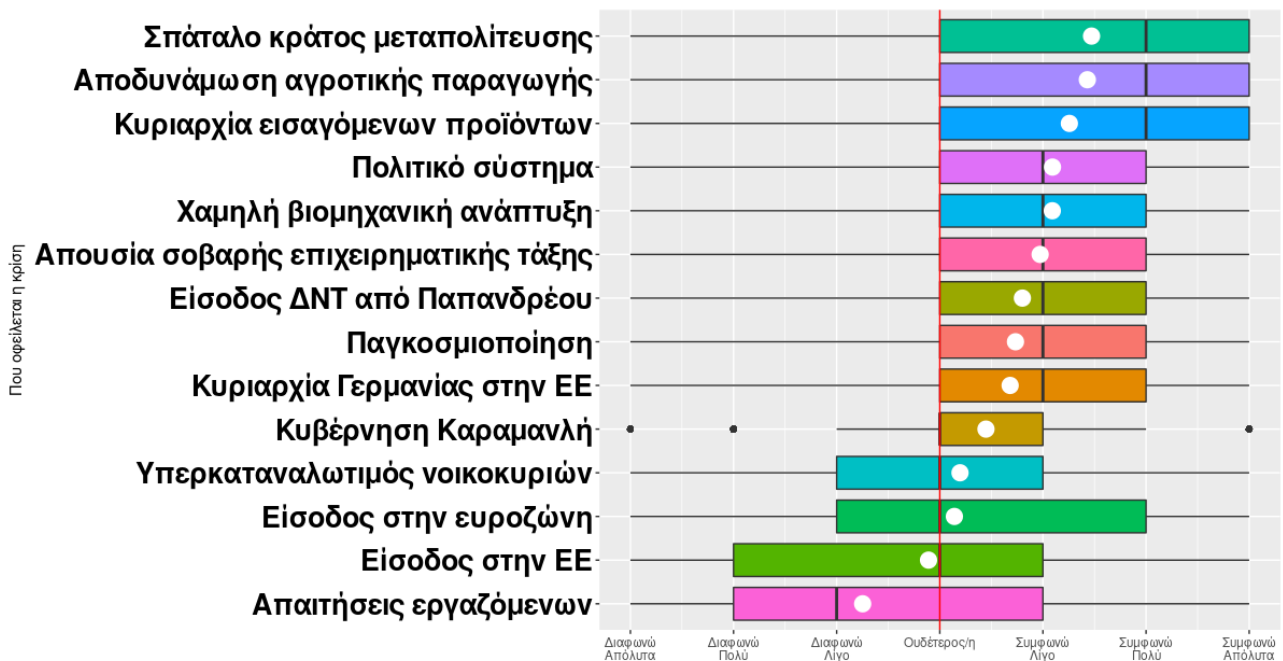

Η θέση των πολιτών για τις αιτίες της οικονομικής κρίσης

Ζητήσαμε από τους πολίτες να δηλώσουν τη συμφωνία (ή διαφωνία) τους για 14 παράγοντες ως αιτίες της οικονομικής κρίσης.

Ερώτημα: Η κρίση της ελληνικής οικονομίας οφείλεται ...	Μέση τιμή
	(-3: Διαφωνώ απόλυτα, 0:Ουδέτερος/η, +3 Συμφωνώ απόλυτα)
στο σπάταλο κράτος της μεταπολίτευσης	1,47 (συμφωνώ λίγο έως πολύ)
στην αποδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής	1,43 (συμφωνώ λίγο έως πολύ)
στην κυριαρχία των εισαγόμενων προϊόντων στην ελληνική αγορά	1,26 (συμφωνώ λίγο έως πολύ)
στο πολιτικό σύστημα της χώρας μετά την μεταπολίτευση	1,09 (συμφωνώ λίγο)
στο χαμηλό επίπεδο βιομηχανικής ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας πριν την κρίση	1,09 (συμφωνώ λίγο)
στην απουσία σοβαρής επιχειρηματικής τάξης στην Ελλάδα	0,97 (συμφωνώ λίγο)
στην προσφυγή στο ΔΝΤ της κυβέρνησης Γιώργου Παπανδρέου	0,80 (συμφωνώ λίγο)
στο διεθνοποιημένο οικονομικό σύστημα	0,73 (συμφωνώ έως λίγο συμφωνώ)
στην γερμανική κυριαρχία στην ευρωπαϊκή ένωση	0,68 (συμφωνώ έως λίγο συμφωνώ)
στην δημοσιονομική πολιτική των κυβερνήσεων Κώστα Καραμανλή	0,45 (συμφωνώ έως λίγο συμφωνώ)
στον υπερκαταναλωτισμό των ελληνικών νοικοκυριών	0,20 (ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ)
στην είσοδο της Ελλάδας στην ζώνη του ευρώ	0,14 (ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ)
στην είσοδο της Ελλάδας στην Ευρωπαϊκή Ένωση	-0,11 (ούτε διαφωνώ ούτε συμφωνώ)
στις υπερβολικές απαιτήσεις των εργαζομένων	-0.75 (διαφωνώ λίγο)

Στο παρακάτω σχήμα εμφανίζεται το θηκόγραμμα³ για κάθε αιτία ενώ η λευκή τελεία εκφράζει τη μέση τιμή. Η κατάταξη των αιτιών είναι σε φθίνουσα σειρά ως προς τη μέση τιμή των απαντήσεων των πολιτών.

Από την ανάλυση παραγόντων⁴ των αιτιών προκύπτει ότι οι ψηφοφόροι εντάσσονται σε 6 κατηγορίες σύμφωνα με τους παράγοντες που συνυπολογίζουν για να διαμορφώσουν την πολιτική τους θέση:

- (1) **Κατηγορία 1:** οι ψηφοφόροι που αξιολογούν ως σημαντικούς παράγοντες το πολιτικό σύστημα, το σπάταλο κράτος της μεταπολίτευσης, την είσοδο στο ΔΝΤ από την κυβέρνηση Παπανδρέου, την κυριαρχία της Γερμανίας στην ΕΕ, την παγκοσμιοποίηση και την είσοδο στην ευρωζώνη.
- (2) **Κατηγορία 2:** οι ψηφοφόροι που αξιολογούν ως σημαντικούς παράγοντες την είσοδο στο ΔΝΤ από την κυβέρνηση Παπανδρέου, την είσοδο στην ΕΕ και την είσοδο στην ευρωζώνη.

³ Το θηκόγραμμα είναι ένας γραφικός τρόπος παρουσίασης στατιστικών δεικτών (ελάχιστο, μέγιστο, διάμεσο, ενδοτεταρτημοριακό εύρος). ([Πληγή](#))

⁴ Floyd, Frank J. and Widaman, Keith. F (1995) Factor analysis in the development and refinement of clinical assessment instruments. *Psychological Assessment*, 7(3):286-299, 1995.

Horn, John (1965) A rationale and test for the number of factors in factor analysis. *Psychometrika*, 30, 179-185.

Humphreys, Lloyd G. and Montanelli, Richard G. (1975), An investigation of the parallel analysis criterion for determining the number of common factors. *Multivariate Behavioral Research*, 10, 193-205.

Revelle, William and Rocklin, Tom (1979) Very simple structure - alternative procedure for estimating the optimal number of interpretable factors. *Multivariate Behavioral Research*, 14(4):403-414.

Velicer, Wayne. (1976) Determining the number of components from the matrix of partial correlations. *Psychometrika*, 41(3):321-327, 1976.

- (3) **Κατηγορία 3:** οι ψηφοφόροι που αξιολογούν ως σημαντικούς παράγοντες το σπάταλο κράτος της μεταπολίτευσης, την είσοδο στην ευρωζώνη, την χαμηλή βιομηχανική ανάπτυξη, την απουσία σοβαρής επιχειρηματικής τάξης και την αποδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής.
- (4) **Κατηγορία 4:** οι ψηφοφόροι που αξιολογούν ως σημαντικότερο παράγοντα τη δημοσιονομική πολιτική της κυβέρνησης Καραμανλή.
- (5) **Κατηγορία 5:** οι ψηφοφόροι που αξιολογούν ως σημαντικούς παράγοντες την κυριαρχία της Γερμανίας στην ΕΕ, την παγκοσμιοποίηση, την αποδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής, την κυριαρχία των εισαγόμενων προϊόντων και τον υπερκαταναλωτισμό των νοικοκυριών.
- (6) **Κατηγορία 6:** οι ψηφοφόροι που αξιολογούν ως σημαντικούς παράγοντες τις απαιτήσεις των εργαζομένων και τον υπερκαταναλωτισμό των νοικοκυριών.

Χρησιμοποιώντας τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος⁵ για να εξετάσουμε τη διακριτική ικανότητα που έχουν οι παραπάνω αιτίες να διαφοροποιούν την γνώμη των πολιτών τότε η αιτία με την μεγαλύτερη ικανότητα είναι η **αποδυνάμωση της αγροτικής παραγωγής** (1^η επιλογή για τους άνδρες και 3^η επιλογή στις γυναίκες). Ακολουθεί το **σπάταλο κράτος της μεταπολίτευσης** (2^η επιλογή για τους άνδρες και 4^ο για τις γυναίκες) και η **κυριαρχία των εισαγόμενων προϊόντων** (5^η επιλογή για τους άνδρες και 1^η για τις γυναίκες).

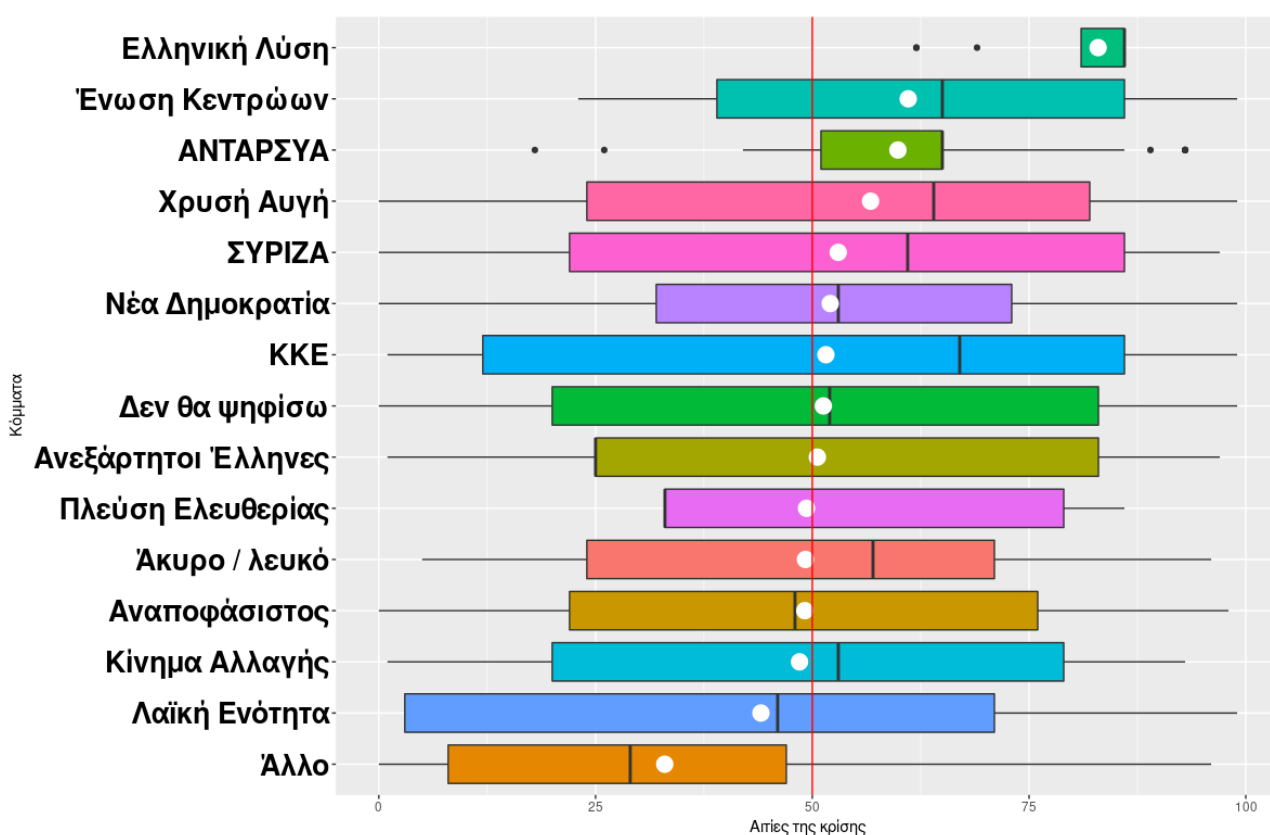
Επιπρόσθετα, κάνοντας χρήση της θεωρίας απόκρισης ερωτήματος μπορούμε να αποδώσουμε σε κάθε πολίτη έναν βαθμό ο οποίος εκφράζει το βαθμό συμφωνίας του με τις παραπάνω προτάσεις. Υψηλός βαθμός αντιστοιχεί σε υψηλό βαθμό συμφωνίας ενώ χαμηλός βαθμός αντιστοιχεί σε υψηλό βαθμό διαφωνίας. Με βάση τους βαθμούς που αποδόθηκαν σε κάθε πολίτη κατασκευάστηκε ο παρακάτω πίνακας (ταξινομημένος από τη μεγαλύτερη προς τη μικρότερη τιμή) που δείχνει το μέσο επίπεδο βαθμολογιών που αντιστοιχούν στους ψηφοφόρους των κομμάτων. Ερμηνευτικά, είναι ευκολότερη η διείσδυση ενός κόμματος στους ψηφοφόρους άλλου κόμματος που είναι γειτονικό ως προς αυτόν τον παράγοντα.

Κόμματα	Μέση τιμή (με βάση τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος)
Ελληνική Λύση	82,97
Ένωση Κεντρώων	61,06
ΑΝΤΑΡΣΥΑ	59,87
Χρυσή Αυγή	56,72
ΣΥΡΙΖΑ	52,99
Νέα Δημοκρατία	52,06
ΚΚΕ	51,57
Δεν θα ψηφίσω	51,27
Ανεξάρτητοι Έλληνες	50,58

⁵ Kamata, Akihito and Bauer, Daniel J. (2008) A Note on the Relation Between Factor Analytic and Item Response Theory Models Structural Equation Modeling, 15 (1) 136-153.

Κόμματα	Μέση τιμή (με βάση τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος)
Πλεύση Ελευθερίας	49,33
Άκυρο/λευκό	49,21
Αναποφάσιτος	49,13
Κίνημα Αλλαγής	48,53
Λαϊκή Ενότητα	44,07
Άλλο	32,98

Στο παρακάτω γράφημα εμφανίζονται τα αντίστοιχα θερμογράμματα της βαθμολογίας για κάθε κόμμα.

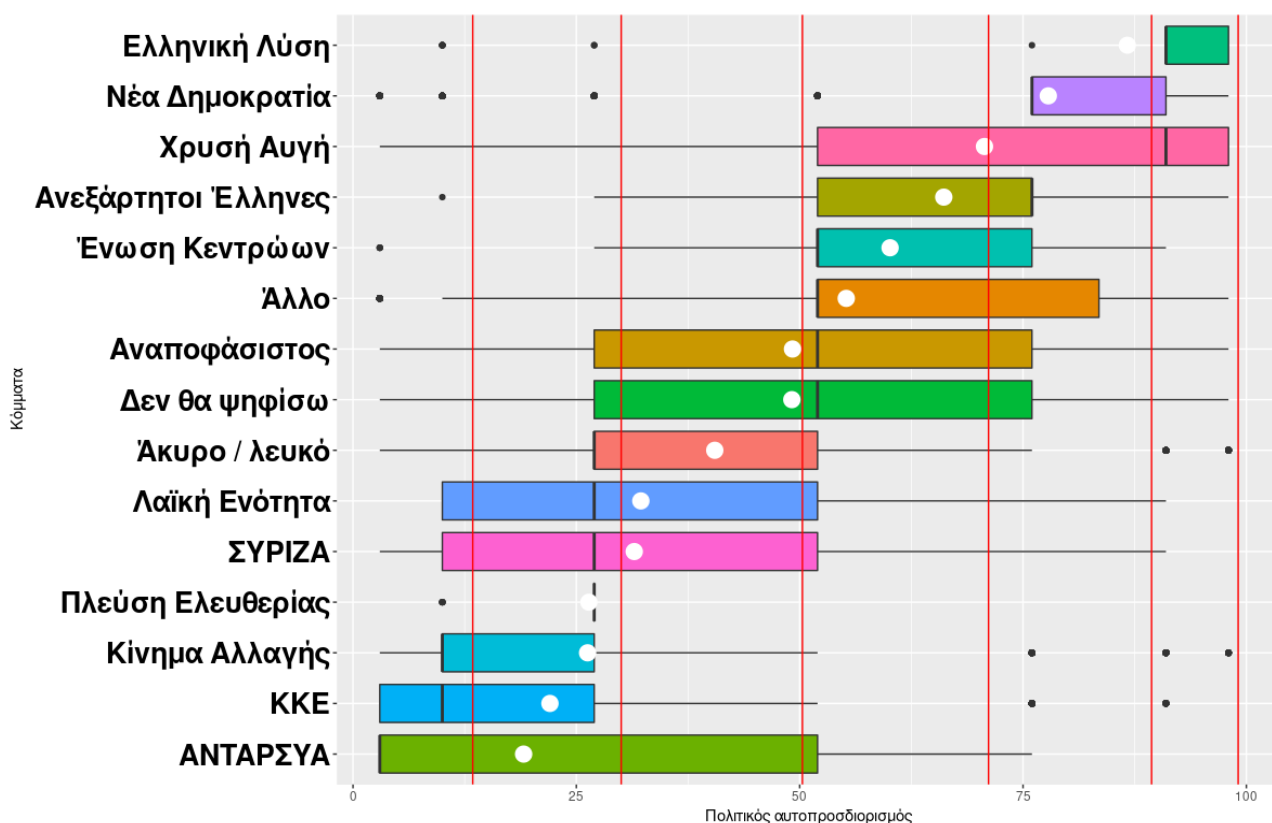
Πολιτικός αυτοπροσδιορισμός

Με βάση τις απαντήσεις των πολιτών στην ερώτηση του πολιτικού αυτοπροσδιορισμού τα ποσοστά ανά κατηγορία εμφανίζονται στον παρακάτω πίνακα.

Πολιτικός αυτοπροσδιορισμός	Ποσοστό
Χώρο της άκρας δεξιάς (Α1)	1.8 %
Δεξιό χώρο (Α2)	17.5 %
Κεντροδεξιό χώρο (Α3)	19.0 %
Κεντρώο χώρο (Α4)	22.7 %

Πολιτικός αυτοπροσδιορισμός	Ποσοστό
Κεντροαριστερό χώρο (Α5)	17.9 %
Αριστερό χώρο (Α6)	15.4 %
Κομμουνιστική και αντικαπιταλιστική αριστερά (Α7)	5.7 %

Αν αποτυπώσουμε με θηκόγραμμα το εύρος του πολιτικού αυτοπροσδιορισμού των πολιτών ανάλογα με το κόμμα που επιλέγουν να ψηφίσουν έχουμε ανά κόμμα το παρακάτω διάγραμμα⁶.

Η θέση των πολιτών για τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα

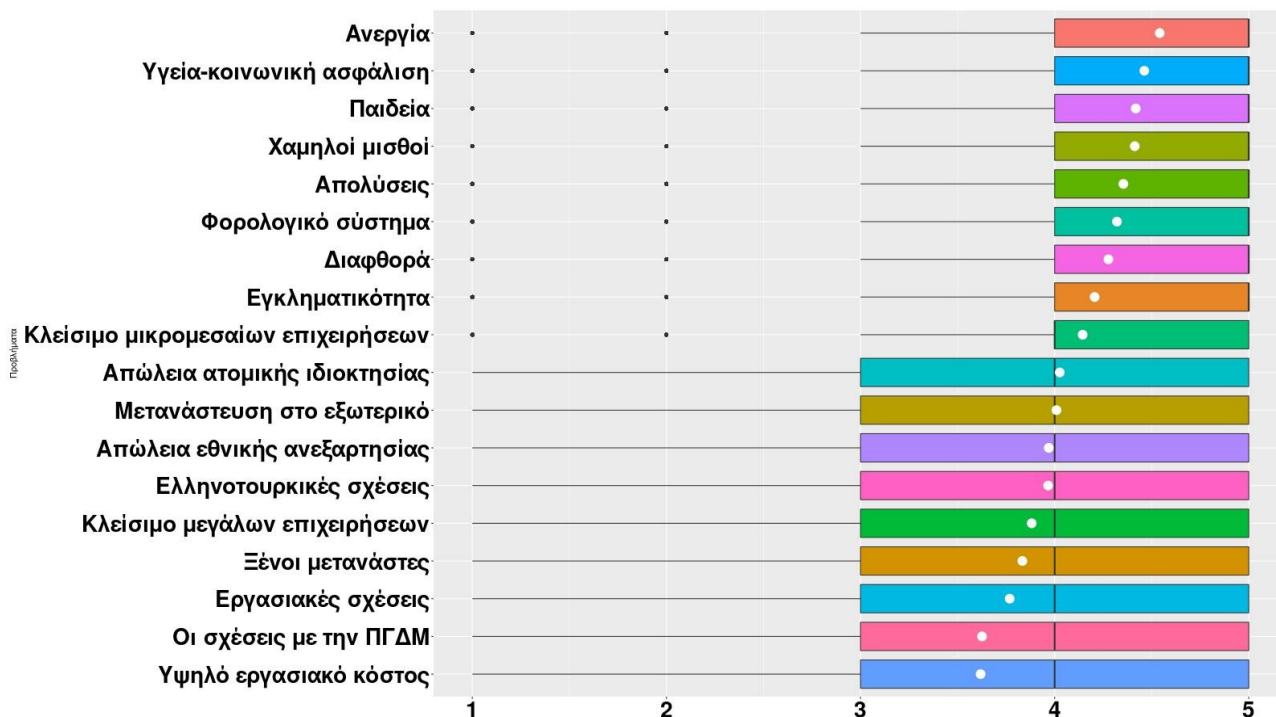
Ζητήσαμε από τους πολίτες να αξιολογήσουν την σημαντικότητα 18 προβλημάτων που αντιμετωπίζει η χώρα στην κλίμακα 1 (λίγο) έως 5 (πολύ). Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα προβλήματα σε φθίνουσα ταξινόμηση ως προς τη μέση τιμή.

Αξιολογήστε ως προς τη σημαντικότητά τους τα παρακάτω προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα σήμερα.	Μέση τιμή
Ανεργία	4,54
Υγεία – κοινωνική ασφάλιση	4,46
Παιδεία	4,42
Χαμηλοί μισθοί / συντάξεις	4,41

⁶ στο 0 αντιστοιχεί η κομμουνιστική και αντικαπιταλιστική αριστερά και στο 100 η άκρα δεξιά.

Αξιολογήστε ως προς τη σημαντικότητά τους τα παρακάτω προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα σήμερα.	Μέση τιμή
Απολύσεις	4,35
Φορολογικό σύστημα	4,32
Διαφθορά	4,28
Εγκληματικότητα	4,21
Κλείσιμο μικρομεσαίων επιχειρήσεων	4,14
Απώλεια ατομικής ιδιοκτησίας	4,03
Ρεύμα μετανάστευσης Ελλήνων στο εξωτερικό	4,01
Απώλεια εθνικής ανεξαρτησίας	3,97
Ελληνοτουρκικές σχέσεις	3,97
Κλείσιμο μεγάλων επιχειρήσεων	3,88
Ξένοι μετανάστες στην Ελλάδα	3,83
Εργασιακές σχέσεις (ελαστικοποίηση, κατάργηση κλαδικών συμβάσεων κλπ)	3,77
Οι σχέσεις με την ΠΓΔΜ	3,63
Υψηλό εργασιακό κόστος	3,62

Στο παρακάτω σχήμα εμφανίζεται το θηκόγραμμα για κάθε αιτία ενώ η λευκή τελεία εκφράζει τη μέση τιμή. Η κατάταξη των αιτιών είναι σε φθίνουσα σειρά ως προς τη μέση τιμή των απαντήσεων των πολιτών.

Από την ανάλυση παραγόντων προκύπτει ότι οι πολίτες κατατάσσουν σε 7 κατηγορίες σύμφωνα με το πως αξιολογούν τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα:

- (1) **Κατηγορία 1:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων την υγεία-κοινωνική ασφάλιση, τους χαμηλούς μισθούς, την ανεργία, το φορολογικό σύστημα, τη διαφθορά, την παιδεία και την εγκληματικότητα.
- (2) **Κατηγορία 2:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων το φορολογικό σύστημα, τη διαφθορά, τις εργασιακές σχέσεις, το κλείσιμο των μεγάλων επιχειρήσεων, το υψηλό εργασιακό κόστος, την απώλεια της ατομικής ιδιοκτησίας και το κλείσιμο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- (3) **Κατηγορία 3:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων την εγκληματικότητα, τις σχέσεις με την ΠΓΔΜ, τις ελληνοτουρκικές σχέσεις και την απώλεια της εθνικής ανεξαρτησίας.
- (4) **Κατηγορία 4:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων τη μετανάστευση πολιτών στο εξωτερικό και τους ξένους μετανάστες στην Ελλάδα.
- (5) **Κατηγορία 5:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων τους χαμηλούς μισθούς, την ανεργία, τη μετανάστευση στο εξωτερικό, την απώλεια της εθνικής ανεξαρτησίας, τις απολύσεις και το κλείσιμο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- (6) **Κατηγορία 6:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων την ανεργία, τις απολύσεις και το κλείσιμο των μικρομεσαίων επιχειρήσεων.
- (7) **Κατηγορία 7:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα προβλημάτων την παιδεία και την απώλεια της εθνικής ανεξαρτησίας.

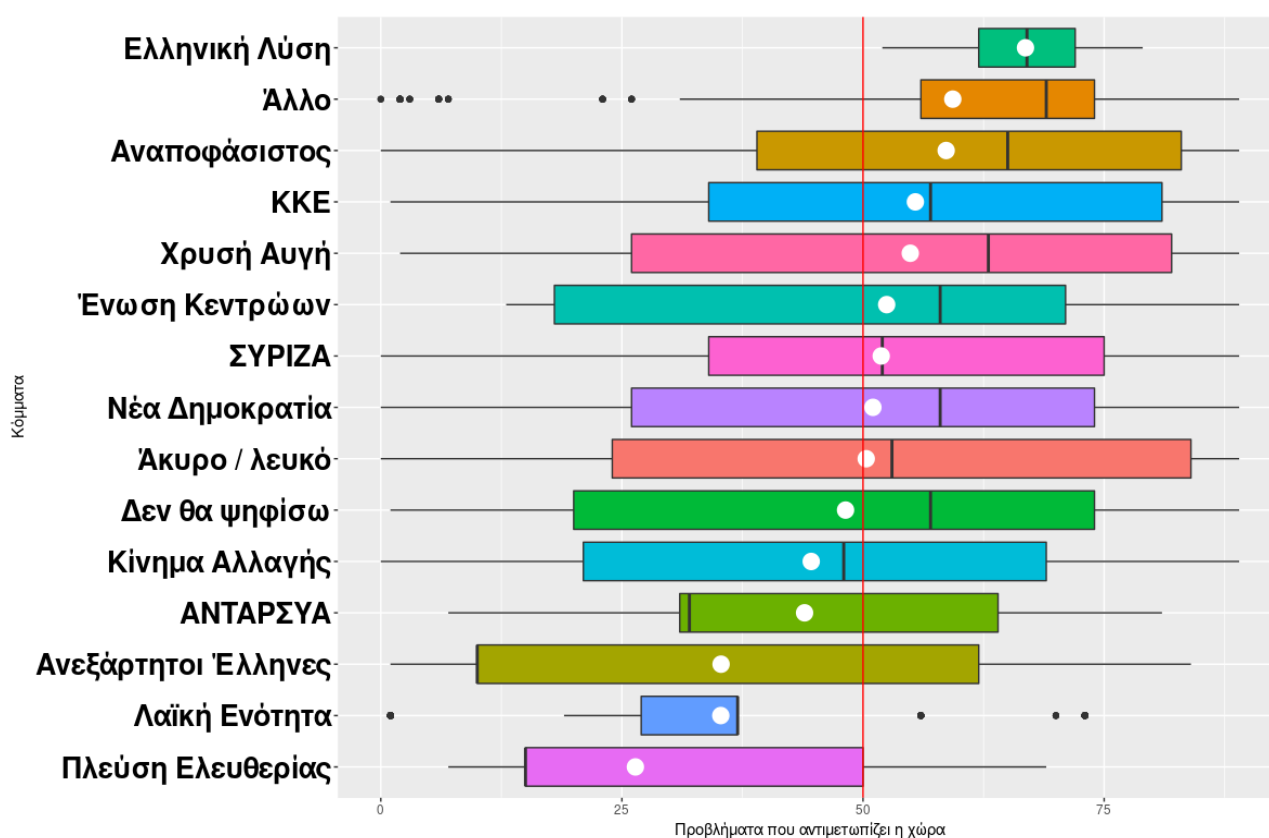
Με τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος το πρόβλημα της **ανεργίας** (1^η επιλογή για τους άνδρες και 2^η επιλογή για τις γυναίκες) παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διακριτική ικανότητα στη διαφοροποίηση των πολιτών. Ακολουθούν, το πρόβλημα **των χαμηλών μισθών** (2^η επιλογή για τους άνδρες και 6^η για τις γυναίκες) και η **υγεία-κοινωνική ασφάλιση** (3^η επιλογή για τους άνδρες και 5^η για τις γυναίκες). Να σημειωθεί ότι η 1^η επιλογή για τις γυναίκες είναι η **απώλεια της εθνικής ανεξαρτησίας**.

Επιπρόσθετα, κάνοντας -πάλι- χρήση της θεωρίας απόκρισης ερωτήματος μπορούμε να αποδώσουμε σε κάθε πολίτη έναν βαθμό για κάθε πρόβλημα. Όσοι πολίτες βαθμολογούν ως πολύ σοβαρά τα παραπάνω προβλήματα εμφανίζουν υψηλή βαθμολογία ενώ όσοι αποδίδουν χαμηλή σημασία έχουν χαμηλότερη βαθμολογία. Με βάση τους βαθμούς που αποδόθηκαν σε κάθε πολίτη κατασκευάστηκε ο παρακάτω πίνακας (ταξινομημένος από τη μεγαλύτερη προς τη μικρότερη τιμή) που δείχνει το μέσο επίπεδο βαθμολογιών που αντιστοιχούν στους ψηφοφόρους των κομμάτων.

Κόμματα	Μέση τιμή (με βάση τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος)
Ελληνική Λύση	66,85
Άλλο	59,31
Αναποφάσιστος	58,62
ΚΚΕ	55,43
Χρυσή Αυγή	54,90
Ένωση Κεντρώων	52,45
ΣΥΡΙΖΑ	51,89
Νέα Δημοκρατία	51,03
Άκυρο / Λευκό	50,33

Κόμματα	Μέση τιμή (με βάση τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος)
Δεν θα ψηφίσω	48,19
Κίνημα Αλλαγής	44,63
ΑΝΤΑΡΣΥΑ	43,94
Ανεξάρτητοι Έλληνες	35,29
Λαϊκή Ενότητα	35,25
Πλεύση Ελευθερίας	26,40

Με βάση τους βαθμούς που αποδόθηκαν σε κάθε πολίτη κατασκευάστηκε το παρακάτω γράφημα που δείχνει το επίπεδο βαθμολογιών που αντιστοιχούν στους ψηφοφόρους των κομμάτων.

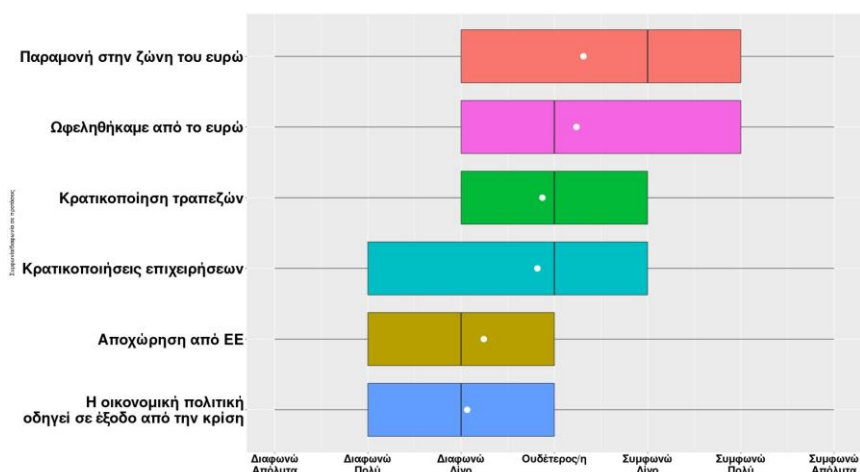
Η θέση των πολιτών σε διάφορες πολιτικές προτάσεις

Ζητήσαμε από τους πολίτες να δηλώσουν τη συμφωνία ή διαφωνία τους με 6 πολιτικές προτάσεις.

Ερώτημα: Διατυπώστε τη γνώμη σας για τα παρακάτω ζητήματα ...	Μέση τιμή (-3: Διαφωνώ απόλυτα, 0:Ουδέτερος/η, +3 Συμφωνώ απόλυτα)
Η Ελλάδα πρέπει να παραμείνει στο ενιαίο ευρωπαϊκό νόμισμα (ευρώ) ανεξάρτητα από επιπλέον θυσίες που θα απαιτηθούν	0,31 (ουδέτερος έως συμφωνώ λίγο)

Ερώτημα: Διατυπώστε τη γνώμη σας για τα παρακάτω ζητήματα ...		Μέση τιμή
		(-3: Διαφωνώ απόλυτα, 0:Ουδέτερος/η, +3 Συμφωνώ απόλυτα)
Η Ελλάδα ωφελήθηκε από την είσοδό της στη ζώνη του Ευρώ		0,24 (ουδέτερος έως συμφωνώ λίγο)
Οι τράπεζες πρέπει να κρατικοποιηθούν		-0,13 (ουδέτερος έως διαφωνώ λίγο)
Πρέπει να γίνουν ευρύτερες κρατικοποιήσεις επιχειρήσεων		-0,18 (ουδέτερος έως διαφωνώ λίγο)
Η Ελλάδα πρέπει να αποχωρήσει τόσο από το ευρώ όσο και από την Ευρωπαϊκή Ένωση		-0.75 (διαφωνώ λίγο έως ουδέτερος)
Η ασκούμενη οικονομική πολιτική οδηγεί σε έξοδο από την οικονομική κρίση		-0.93 (διαφωνώ λίγο)

Στο παρακάτω σχήμα εμφανίζεται το θηκόγραμμα για κάθε πρόταση ενώ η λευκή τελεία εκφράζει τη μέση τιμή. Η κατάταξη των αιτιών είναι σε φθίνουσα σειρά ως προς τη μέση τιμή των απαντήσεων των πολιτών.

Από την ανάλυση παραγόντων προκύπτει ότι οι πολίτες κατατάσσονται σε 3 κατηγορίες σύμφωνα με το πως αξιολογούν αυτές τις πολιτικές προτάσεις:

- (1) **Κατηγορία 1:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα πολιτικών προτάσεων το αν ωφελήθηκε η χώρα από το ευρώ, το ζήτημα της παραμονής/αποχώρησης από τη ΕΕ και το ζήτημα της παραμονής/αποχώρησης από τη ζώνη του ευρώ.
- (2) **Κατηγορία 2:** οι πολίτες αξιολογούν ως ομάδα πολιτικών προτάσεων τις κρατικοποιήσεις - ή μη - επιχειρήσεων και τραπεζών.
- (3) **Κατηγορία 3:** οι πολίτες αξιολογούν ως σημαντικό το ερώτημα αν η ασκούμενη οικονομική πολιτική οδηγεί σε έξοδο από την κρίση.

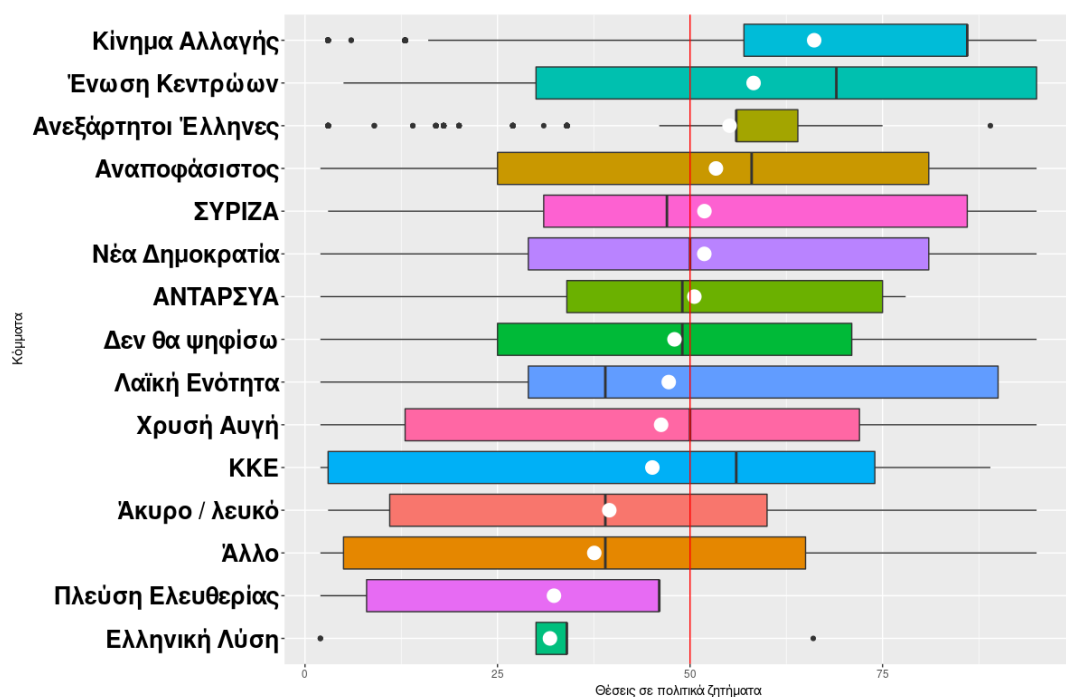
Με τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος το ερώτημα αν ωφεληθήκαμε ή όχι από το ευρώ παρουσιάζει τη μεγαλύτερη διακριτική ικανότητα στη διαφοροποίηση των πολιτών (3^η επιλογή για τους άνδρες και 1^η επιλογή για τις γυναίκες). Ακολουθεί το ζήτημα της αποχώρησης από την ΕΕ (1^η επιλογή για τους άνδρες και 3^η επιλογή για τις γυναίκες).

Επιπρόσθετα, αποδώσαμε σε κάθε πολίτη έναν βαθμό για το σύνολο των πολιτικών προτάσεων. Όσοι υψηλό βαθμό συμφωνίας στις προτάσεις έχουν υψηλή βαθμολόγηση και όσοι εμφανίζουν υψηλό βαθμό διαφωνίας εμφανίζουν χαμηλή βαθμολογία. Με βάση τους βαθμούς που αποδόθηκαν σε κάθε πολίτη κατασκευάστηκε ο παρακάτω πίνακας

(ταξινομημένος από τη μεγαλύτερη προς τη μικρότερη τιμή) που δείχνει το μέσο επίπεδο βαθμολογιών που αντιστοιχούν στους ψηφοφόρους των κομμάτων.

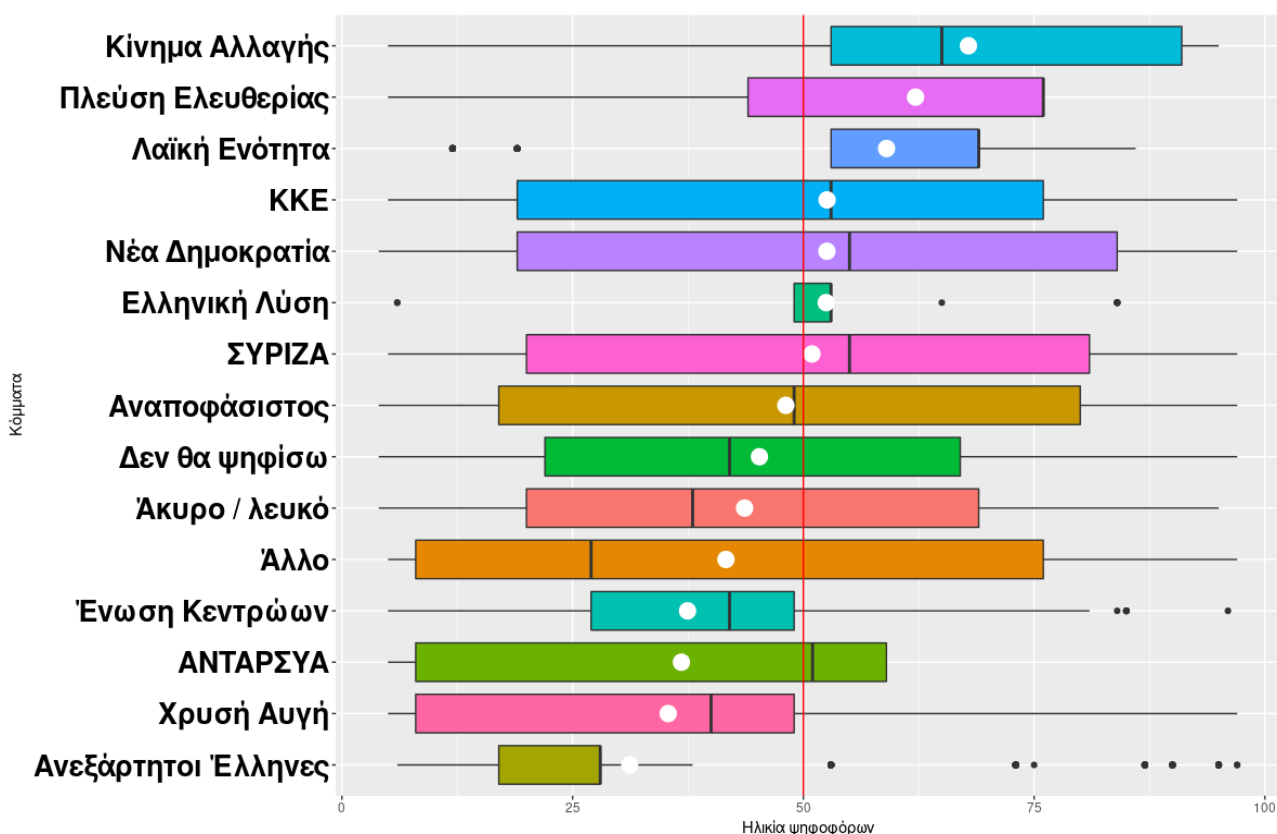
Κόμματα	Μέση τιμή (με βάση τη θεωρία απόκρισης ερωτήματος)
Κίνημα Αλλαγής	66,12
Ένωση Κεντρώων	58,25
Ανεξάρτητοι Έλληνες	55,13
Αναποφάσιστος	53,37
ΣΥΡΙΖΑ	51,87
Νέα Δημοκρατία	51,85
ΑΝΤΑΡΣΥΑ	50,56
Δεν θα ψηφίσω	47,98
Λαϊκή Ενότητα	47,23
Χρυσή Αυγή	46,24
ΚΚΕ	45,11
Άκυρο / λευκό	39,51
Άλλο	37,57
Πλεύση Ελευθερίας	32,33
Ελληνική Λύση	31,81

Με βάση τους βαθμούς που αποδόθηκαν σε κάθε πολίτη κατασκευάστηκε το παρακάτω γράφημα που δείχνει το επίπεδο βαθμολογιών που αντιστοιχούν στους ψηφοφόρους των κομμάτων.

Η ηλικία των ψηφοφόρων

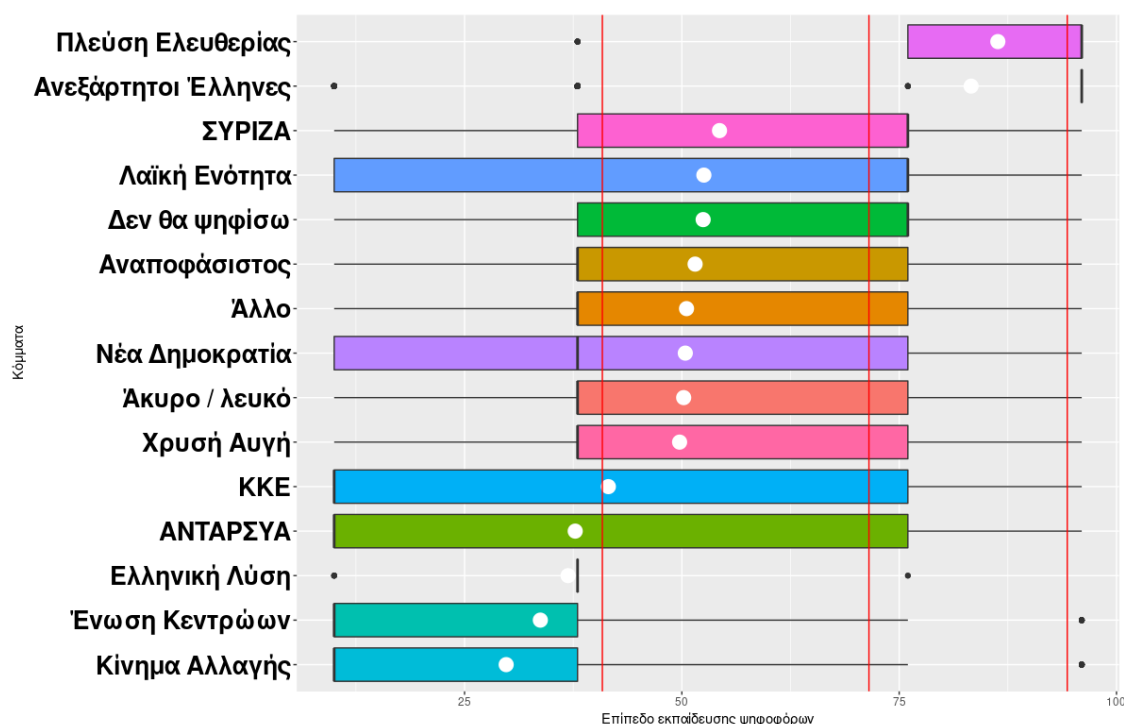
Η ηλικία των ψηφοφόρων παίζει ρόλο στην πολιτική τους επιλογή. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται τα θεκογράμματα των ψηφοφόρων των κομμάτων σύμφωνα με την ηλικία τους⁷.

⁷ ο άξονας Χ εκφράζει το ποσοστό των ψηφοφόρων ξεκινώντας από το 0 -για όσους είναι 17 ετών- και καταλήγει στο 100 -για όσους είναι 85 ετών

Το επίπεδο εκπαίδευσης των ψηφοφόρων

Στο παρακάτω γράφημα εμφανίζονται τα θηκογράμματα του επιπέδου εκπαίδευσης των ψηφοφόρων των κομμάτων⁸.

Ομαδοποίηση ψηφοφόρων

Αναλύσαμε τα πολιτικά κόμματα σύμφωνα με τη μέση τιμή των ψηφοφόρων για τους όλους τους παράγοντες που παρουσιάσαμε παραπάνω με τη μέθοδο της συσταδοποίησης. Τα στοιχεία δείχνουν ότι μπορούν να δημιουργηθούν οι παρακάτω εννέα (9) κοινές δεξαμενές ψηφοφόρων:

- (1) ΣΥΡΙΖΑ, ΚΚΕ, Αναποφάσιστοι, Άκυρο/Λευκό, Δεν θα ψηφίσω.
- (2) Άλλα κόμματα
- (3) Ανεξάρτητοι Έλληνες
- (4) ΑΝΤΑΡΣΥΑ
- (5) Ελληνική Λύση
- (6) Νέα Δημοκρατία, Ένωση Κεντρώων, Χρυσή Αυγή
- (7) Κίνημα Αλλαγής
- (8) Λαϊκή Ενότητα
- (9) Πλεύση Ελευθερίας

Ικανοποίηση από το συνολικό έργο

Πόσο ευχαριστημένοι/δυσανεστημένοι είσατε από το συνολικό έργο της κυβέρνησης

⁸ Το αριστερό άκρο του γραφήματος αντιστοιχεί στους απόφοιτους δημοτικού/γυμνασίου ενώ το δεξί άκρο στους κατόχους διδακτορικών τίτλων σπουδών.

Απευθύνουμε σε όλους τους πολίτες το ερώτημα πόσο ευχαριστημένοι/δυσανεστημένοι είναι από το συνολικό έργο της κυβέρνησης. Στον παρακάτω πίνακα εμφανίζονται τα ποσοστά ανά κατηγορία απάντησης.

Απάντηση (συνολική εικόνα)	Ποσοστό
Πολύ δυσανεστημένος (A1)	54.0 %
Μέτρια δυσανεστημένος (A2)	13.5 %
Λίγο δυσανεστημένος (A3)	8.5 %
Ουδέτερος/η (A4)	9.1 %
Λίγο ευχαριστημένος (A5)	10.7 %
Μέτρια ευχαριστημένος (A6)	3.8 %
Πολύ ευχαριστημένος (A7)	0.4 %

Εστιάζοντας στη γνώμη των πολιτών ανά περιφέρεια παρατηρούμε ότι εμφανίζονται σημαντικές διαφοροποιήσεις ανά περιφέρεια. Το παρακάτω γράφημα αφορά την ικανοποίηση αναφορικά με το έργο της κυβέρνησης ανά περιφέρεια.

Πόσο ευχαριστημένοι/δυσανεστημένοι είσαστε από το συνολικό έργο της περιφέρειας

Απευθύνουμε σε όλους τους πολίτες το ερώτημα πόσο ευχαριστημένοι/δυσανεστημένοι είναι από το συνολικό έργο της περιφέρειας. Το παρακάτω γράφημα αφορά την ικανοποίηση αναφορικά με το έργο της περιφέρειας ανά περιφέρεια.

